

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ (της Ιωάννας Μουτσοπούλου)

(2ο μέρος του άρθρου «Συνείδηση και Τεχνολογία»)

Η τεχνολογία είναι η εφαρμογή των επιστημονικών γνώσεων και, επομένως, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιστήμη. Το θεωρητικό όμως βάρος και την σε κάποιο βάθος κατανόηση του κόσμου φέρει η επιστήμη.

8) Αλλά η επιστήμη δεν έχει πια σχέση με την χαρά της γνώσης του κόσμου, απορροφήθηκε από την τεχνολογία και ταυτίστηκε εν τοις πράγμασι με τη δύναμη που παρέχει αυτή. Το ίδιο και η οικονομία στις μεγάλες συγκεντρώσεις χρήματος. Αν παρατηρήσει κανείς θα διαπιστώσει ότι η επιδίωξη της δύναμews είναι τελικά αυτή που υποβόσκει και κινητοποιεί ορισμένες όψεις της οικονομίας και της τεχνολογίας σε συνδυασμό. Η τεχνολογία έχει υποσκελίσει τον άνθρωπο και η τεχνητή νοημοσύνη θα ολοκληρώσει αυτόν τον κύκλο της εξαφάνισής του. Η επιστήμη επικαλείται μία ουδετερότητα και μία αμεροληψία, αλλά όσο υπάρχουν άνθρωποι αυτή είναι αδύνατη. Αυτό συμβαίνει επειδή η επιστήμη δεν είναι η ίδια η ζωή και η φύση, αλλά απλώς η εξελισσόμενη ανθρώπινη

αντίληψη γι' αυτήν και τους νόμους της, δηλαδή ένας αναπόφευκτος υποκειμενικός παράγοντας που παρατηρεί και ανακαλύπτει σταδιακά τις υπάρχουσες αλήθειες και βάσει αυτών παρεμβαίνει κατασκευαστικά στο περιβάλλον του. Αναπόφευκτα, λοιπόν, είναι χρωματισμένη από το περιορισμένο της αντίληψης, τα κίνητρα και τις πεποιθήσεις του παρατηρούντος υποκειμένου. Επιπρόσθετα, η κατεύθυνση της έρευνας είναι και θα είναι προς περιοχές που θα ταιριάζουν με τις επιδιώξεις και τις πεποιθήσεις όχι μόνον των ίδιων των επιστημόνων αλλά κυρίως αυτών που επιδιώκουν τη δύναμη και ελέγχουν τους επιστήμονες. Η δε αναγκαιότητα του χρήματος για την έρευνα επαυξάνει αυτή τη ροπή, γιατί αυτός που χρηματοδοτεί την έρευνα είναι και αυτός που την κατευθύνει στους τομείς που επιθυμεί – είτε είναι μία κρατική ελίτ είτε ισχυροί ιδιώτες. Ο δε κόσμος είναι τόσο πολύπλοκος και υπάρχουν τόσες πλευρές του που μπορεί ο καθένας να επιλέξει ό,τι του αρέσει από αυτές για έρευνα και χρήση, χωρίς να νοιάζεται για τη συνάφεια που έχει αυτό το μέρος με το όλο του κόσμου, γιατί αυτή η συνάφεια θα είναι για πολύ καιρό αναπόδεικτη λόγω της έλλειψης γνώσης. Το επί του συνόλου αποτέλεσμα θα το δρέψουμε όταν συσσωρευτούν όλα τα αποτελέσματα – και δεν φαίνεται να είναι καλό.

Εν κατακλείδι, και οι ερμηνείες των επιστημονικών φαινομένων είναι επηρεασμένες από τον παρατηρητή, τις πεποιθήσεις του και τα συμφέροντά του.

Επίσης, η επιρροή της επιστήμης στο περιβάλλον εκφράζεται μέσω της τεχνολογίας που παρεμβαίνει σε αυτό δραστικά. Έτσι, δημιουργεί μια αίσθηση θέωσης, ακόμη και όταν αρνείται τον θεό. Η θέση του δημιουργού είναι η υπέρτατη θέση ισχύος και γι' αυτό είναι αξιοζήλευτη. Στην πραγματικότητα, τόσο η θρησκεία στο παρελθόν όσο και η επιστήμη με την τεχνολογία της στο παρόν διεκδικούν τη θέση αυτή με ολοκληρωτισμό – και το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο δυσμενές. Όπως στο παρελθόν οι θρησκευτικοί παράγοντες νόμιζαν ότι, ασχολούμενοι με το Απόλυτο, αποκτούσαν και οι ίδιοι το κύρος του, έτσι και σήμερα οι επιστήμονες νομίζουν ότι, ασχολούμενοι με τη φύση και τους

νόμους της, αποκτούν και οι ίδιοι την αυτόματη και αναπόφευκτη ορθότητα που έχουν αυτοί. Οι πρόωρες εφαρμογές και τα βιαστικά συμπεράσματα οφείλονται σε τέτοιου είδους παρανοήσεις, συμφέροντα και ανεύθυνες βεβαιότητες ή πειραματισμούς. Οι πειραματισμοί όμως σήμερα, λόγω της προόδου του γνωστικού πεδίου, είναι επικίνδυνοι για τον πλανήτη και την ανθρωπότητα. Το να υποκρίνεται ο επιστημονικός κλάδος την ουδετερότητα ή την αμεροληψία, τη στιγμή που είναι φανερά ελεγχόμενος από διάφορα συμφέροντα αλλά και φανατικές πεποιθήσεις, άρρωστη περιέργεια, ιδιοτελή κίνητρα κλπ, δεν τον αθώνει ούτε τον απαλλάσσει από την τεράστια ευθύνη του. **Η ηθική δεν είναι ποτέ έξω από κανέναν κλάδο. Είναι η ενύπαρκτη δύναμη και ανάγκη αρμονίας και κανείς κλάδος γνώσης και ζωής δεν μπορεί να την αποφύγει** – παρ' όλο που πολλοί το επιχειρούν σαν να έχουν a priori ένα τέτοιο δικαίωμα λόγω μιας υποτιθέμενης απόλυτης αλήθειας την οποία λένε ότι εκπροσωπούν.

9)Λήθη και θάνατος πληροφορίας. Η τεχνολογική πρόοδος, κυρίως στην πληροφορική, έχει θέσει ζητήματα όπως αυτό της μνήμης που παραμένει για πάντα και έχει θέσει επί τάπητος προβλήματα νομικά. Αλλά μπορούμε να θέσουμε και άλλα προβλήματα σε αυτή την πτυχή που θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο άλλου άρθρου.

10)Σωρευτικότητα της πληροφορίας μέσω του διαδικτύου αλλά και των ειδικών τομέων γνώσης και εφαρμογής. Η μεγάλη συσσώρευση πληροφοριών και ειδίκευσης περισσότερο εμποδίζει παρά διευκολύνει την πνευματική και διανοητική ανάπτυξη του ανθρώπου. Εντείνει υπερβολικά τη διαδικασία της μνήμης και κατάτμησης της πραγματικότητας σε βάρος των άλλων πλευρών της νόησης και της συνείδησης αλλά προκαλεί και τον εσωτερικό αποσυντονισμό της γνώσης. Θα χρειαζόταν μία αντιστάθμιση αυτής της επιρροής, που προς το παρόν είναι αδύνατη λόγω των οικονομικών και κοινωνικών προτύπων που κυριαρχούν.

Επίσης, η συσσώρευση δεν είναι κατ' ανάγκην ποιοτική, συχνά είναι περισσότερο ποσοτική και τόσο ομοιόμορφη που εξαντλεί την καινοτόμο διάθεση και ικανότητα του ανθρώπου, αυξάνοντας τη μιμητικότητα και τα αυτονόητα της ζωής. Επιπλέον, επιβάλλει

πρότυπα και τρόπο σκέψης. Η τεχνολογία στον τομέα της πληροφορικής έφερε μεγάλες ωφέλειες αλλά και κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπίσουμε με σύνεση και φαντασία. Η ροή της πληροφορίας είναι από τους ισχυρότερους τομείς της πλανητικής ζωής με πολλαπλές επιδράσεις σε όλους τους άλλους τομείς ζωής π.χ. πολιτικό, οικονομικό, ψυχολογικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό κτλ. Γι' αυτό ο έλεγχός της αποτελεί ένα πεδίο διάκρισης και κινδύνου στο οποίο θα πρέπει να δοκιμαστεί η σοφία της

ανθρωπότητας.

11) Τεχνητή Νοημοσύνη

Αυτό θα είναι ένα από τα μείζονα προβλήματα του μέλλοντός μας ως ανθρωπότητας, επειδή τόσο αυτοί που την δημιουργούν όσο και η ίδια η ανθρωπότητα είναι ολότελα ανίκανοι να τη χειριστούν με ωριμότητα και ευθύνη. Ένα από τα προβλήματα που προβάλλονται είναι η απώλεια θέσεων εργασίας για τους ανθρώπους, που είναι πραγματικά εξαιρετικά σημαντικό. Αλλά ακόμη χειρότερο θα είναι η άλλη χρήση που θα της γίνει, γιατί και αυτοί που την επιδιώκουν θα την «προικίσουν» με τα δικά τους χαρακτηριστικά και θα την κατευθύνουν με τις δικές τους επιδιώξεις. Μια ανώριμη επιστημονική και πολιτική ελίτ μαζί με μια ανώριμη ανθρωπότητα δεν μπορεί παρά να προκαλέσουν το χάος. Όμως, εφ' όσον ο άνθρωπος δεν διακρίνει μέλλον μέσα του

και στην ίδια τη ζωή, επιδιώκει να φέρει στη σκηνή του θεάτρου τα δικά του ομοιώματα και δημιουργήματα και να ζήσει μέσα από αυτά. Το έχει ήδη κάνει με την τεχνολογία, αλλά η τεχνητή νοημοσύνη θα εντείνει υπερβολικά αυτή την παράμετρο. Αυτό τον απομακρύνει ακόμη περισσότερο από τον εαυτό του και εμμεσοποιεί υπερβολικά την ζωή καθιστώντας την τέχνημα, μηχανή.

Ο άνθρωπος προσδοκά συνεχώς την έξοδό του από το πεδίο της ανάγκης και της εργασίας, αναζητώντας τεχνολογικές διευκολύνσεις που θα τον υποκαταστήσουν. Αλλά δεν διαθέτει καθόλου όραμα για τον ελεύθερο χρόνο του, αυτός είναι κάτι κενό και έρμαιο των τυχάρπαστων επιθυμιών που έχουν κατακτήσει να θεωρούνται η επιτομή της ελευθερίας. Αλλά όλα αυτά πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο άλλου άρθρου.

Η έννοια της ευθύνης είναι, τελικά, από τους χειρότερους εχθρούς πολλών επιστημόνων αλλά και των πολλών ανθρώπων, γιατί θεωρείται υπερβολικός περιορισμός. Η αντίληψη της ελευθερίας ως απουσίας ευθυνών και ως ασυδοσίας είναι το κλειδί για την εξήγηση τέτοιων φαινομένων.

Πού είναι το λάθος σε όλα αυτά; Βρίσκεται στο ακατάλληλο του χρόνου της τεχνολογικής «προόδου» και στην δυσανάλογα μεγάλη θέση της απέναντι στην ανεπαρκή συνείδηση του ανθρώπου. Ο χρονισμός και οι αναλογίες έχουν παραβιαστεί.

Δεν ήταν σκοπός του άρθρου να αναφερθεί στους άμεσους κινδύνους της τεχνολογίας, π.χ. της βιοτεχνολογίας και των όπλων, αλλά στην έμμεση αλληλεπίδρασή της με τον ψυχισμό του ανθρώπου. Και τώρα, μετά τους διθυράμβους της τεχνολογικής έκρηξης και επιτυχίας, μετά τα τόσα αγαθά που όντως μας παρείχε, έχουμε φθάσει στο σημείο της τελικής αποτίμησης μπροστά σε μια καταστροφή ήδη εξελισσόμενη με διάφορους τρόπους: σίγουρα δεν έφταιγαν οι δυνατότητες της φύσης γι’

αυτό, ούτε η γνώση καθαυτή, όμως είναι βέβαιο ότι έφταιγε η ανετοιμοσύνητά μας ως ανθρώπων να τις αντιμετωπίσουμε ορθά, η ανικανότητά μας να εμποδίσουμε ό,τι είναι βλαβερό και η παθητική αποδοχή των ευκολιών που παρείχαν χωρίς να έχουμε ένα εσωτερικό αντιστάθμισμα μέσα μας απέναντι στην επιρροή τους. Οι γνώσεις είναι ουδέτερες αλλά αυτός που τις χρησιμοποιεί δεν είναι, και αυτό πρέπει να το κατανοήσουμε χωρίς αυταπάτες και ευχολόγια που δεν κάνουν άλλο από το να μας κοιμίζουν.

Ιωάννα Μουτσοπούλου

Μέλος της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ

7/6//2018

ΦΩΤΟ : pixabay.com